

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LVI. — Izdan in razposlan 28. dne marca 1917.

Vsebina: (Št. 130—133.) 130. Cesarski ukaz, s katerim se ustanavlja pravica nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“. — 131. Cesarski ukaz o preskrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi. — 132. Razglas o omejitvi porabe rotacijskega tiskarskega papirja časnikov v mesecu aprilu 1917. l. — 133. Razglas o vlaganju prošenj za pravico nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“.

130.

Cesarski ukaz z dne 14. marca 1917. l.,

s katerim se ustanavlja pravica nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem tako:

§ 1.

Nazivati se s stanovskim oznamenilom „Inženir“ (Ing.) imajo pravico tisti, ki so v redu dovršili nauke na tuzemski veliki šoli tehniške smeri (tehniški veliki šoli, rudarski veliki šoli, veliki šoli za zemljedelstvo), in sicer na strokovnem oddelku, za katerega sta predpisani najmanj dve državni preskušnji, in so naredili ti državni preskušnji, oziroma diplomsko preskušnjo ali so dosegli doktorat na eni teh velikih šol.

Ista pravica gre tistim, ki so dovršili kmetijski studij na modroslovni fakulteti vseučilišča v Krakovu in so naredili predpisano sklepno preskušnjo.

Tisti častniki, ki so dovršili višji ženijski kurz ali inženirski častniški kurz in so naredili sklepne preskušnje, nadalje tisti častniki in vojaški uradniki, ki so se izobrazili na višjem topničar-

skem kurzu za topničarske inženirje, končno tisti pomorski častniki (praporščaki), ki so se izobrazili na višjih kurzi in so bili po prestani inženirski preskušnji prestavljeni v stalež mornariških inženirjev, imajo tudi izven aktivne vojne (brambovske) zveze, oziroma zveze vojne mornarice pravico, nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“.

§ 2.

Tisti, ki so dovršili svoje nauke kakor redni slušatelji

- a) na tehniški veliki šoli pred veljavnostjo ministrstvenega ukaza z dne 12. julija 1878. l. (drž. zak. št. 94) o uravnavi preskuševalstva in izpričevalstva na tehniških velikih šolah,
- b) na eni nekdanjih dveh rudarskih akademij v Ljubnem ali v Příbramu pred uvedbo obeh državnih preskušenj na teh zavodih, izvršeno po razglasu poljedelskega ministrstva z dne 2. avgusta 1904. l. (drž. zak. št. 85).
- c) na veliki šoli za zemljedelstvo pred veljavnostjo ministrstvenega ukaza z dne 8. decembra 1881. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1882.) o uvedbi teoretskih državnih preskušenj za kmetijski in gozdarstveni studij,

se smejo nazivati s stanovskim oznamenilom „inženir“ tedaj, ako so v redu dovršili nauke po tedaj obstoječih uredbah in so z uspehom naredili dotične preskušnje.

Z istim pogojem gre ta pravica tudi tistim, ki so dovršili svoje nauke na eni izmed tehniških zavodov, ki so bili pred sedaj veljajočo organizacijo velikih šol in so pripoznani za enakovredne, nadalje tistim, ki so dovršili c. kr. gozdarsko akademijo v Mariabrunnu ali prej obstoječo štajersko stanovsko rudarsko in fužinsko učilišče (pozneje štajersko stanovsko in c. kr. začasno rudarsko učilišče) v Vordernbergu ali nekdanji c. kr. tehniško-obrtni zavod (c. kr. obrtno-tehniško akademijo) v Krakovu ali prej obstoječo c. kr. rudarsko učilišče v Ljubnem ali v Přibramu ali pred letom 1867. rudarsko akademijo v Ščavnic.

Za morebitno odločbo o primerih, omenjenih v prvem odstavku pod lit. a do c in v drugem odstavku, je pristojen minister za javna dela, ako gre za rudarske nauke, v vseh ostalih primerih minister za bogočastje in nauk v porazumu z ministrom za javna dela.

Tistim častnikom in vojaškim (deželno-brambovskim) uradnikom, ki so dovršili do leta 1901. obstoječi kurz za izobraževanje v nadtalni stavbni službi ali do 1910. l. obstoječi kurz za vojaške stavbne inženirje, gre pravica nazivljati se s stanovskim oznamenilom „inženir“ tudi izven aktivne vojne (deželno-brambovske) zveze.

§ 3.

Tistim absolventom v § 1 oznamenjenih strokovnih oddelkov velike šole tehniške smeri, ki so dovršili svoj studij pred začetkom veljavnosti cesarskega ukaza kakor redni slušatelji in so z uspehom naredili le preskušnje v glavnih predmetih dotičnih strokovnih oddelkov ter dokažejo najmanj šestletno prakso na strokovnotehniškem polju, more minister za javna dela na njihovo prošnjo dovoliti, da se nazivajo s stanovskim oznamenilom „inženir“, in sicer gledé tehniških velikih šol in velike šole za zemljedelstvo v porazumu z ministrom za bogočastje in nauk, gledé velike šole za zemljedelstvo tudi s poljedelskim ministrom.

§ 4.

Dovršitev tehniških nauk na inozemski veliki šoli daje pravico nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“, ako nadomeščajo tuzemske nauke in preskušnje. Odločba o tem gre, ako gre za rudarske nauke, ministru za javna dela, gledé ostalih tehniških nauk ministru za bogo-

častje in nauk v porazumu z ministrom za javna dela.

§ 5.

Absolventom stavbnih strokovnih šol, potem višjih obrtnih šol mehaniško-tehniške, elektro-tehniške, kemijsko-tehniške ali tekstilno-tehniške smeri ali njim strokovno najmanj zenačenih zavodov, ki so dovršili svoj studij na takem učilišču pred začetkom veljavnosti tega cesarskega ukaza, more minister za javna dela na njihovo prošnjo na podstavi dokaza, da so najmanj osem let praktično delovali in da imajo vodilno ali samostojno mesto na strokovnotehniškem polju, dovoliti, da se nazivajo s stanovskim oznamenilom „inženir“. Z istimi pogoji more minister za javna dela priznati enako pravico tudi tistim izmed spredaj oznamenjenih absolventov, ki so začeli svoj studij pred začetkom veljavnosti tega cesarskega ukaza in so naredili zrelostno preskušnjo z odliko.

§ 6.

Uporabljati službeni naslov „inženir“ ter vse službene naslove, pri katerih se nahaja beseda „inženir“ v kakršnikoli zvezi, za oznamenilo službenih mest vsake vrste izven vojne (deželno-brambovske) zveze, oziroma zveze vojne mornarice je nedopustno.

§ 7.

Neupravičeno nazivanje s stanovskim oznamenilom „inženir“ in prestopok § 6 kaznujejo, kolikor v njem ni pod obli kazenski zakon spadajočega dejanja, politična oblastva z denarno kaznijo do 400 K, v ponovnem primeru do 4000 K ali z zaporno kaznijo do enega mesca, oziroma do šest mesecev.

§ 8.

Minister za javna dela je pooblaščen v okviru določil tega cesarskega ukaza izdati v porazumu z ostalimi udeleženi ministri potrebne nadaljnje ukaze.

§ 9.

Ta cesarski ukaz dobi moč 1. dne maja 1917. l.

Izvršiti ga je poverjeno Mojima ministroma za javna dela ter za bogočastje in nauk v porazumu z udeleženi ministri.

V Badnu, 14. dne marca 1917. l.

Karol s. r.

Clam-Martinic s. r.	Baernreither s. r.
Georgi s. r.	Forster s. r.
Hussarek s. r.	Trnka s. r.
Spitzmüller s. r.	Bobrzyński s. r.
Handel s. r.	Schenk s. r.
Urban s. r.	Höfer s. r.

131.

Cesarski ukaz z dne 24. marca 1917. l.

o preskrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem tako:

Člen I.

Cesarski ukaz z dne 21. avgusta 1916. l. (drž. zak. št. 261), s katerim so se ukrenila določila o preskrbovanju prebivalstva z neobhodno potrebnimi rečmi, se izpreminja in se mora glasiti tako:

Potrebne reči.

§ 1.

S potrebnimi rečmi se umevajo v tem cesarskim ukazom premične reči, ki neposrednje ali posrednje služijo živlenskimi potrebam ljudi in domačih živali.

Popisovanje zalog.

§ 2.

1. Kdor ima potrebne reči v zalogi ali za druge v hrambi, je na poseben njemu namenjen poziv političnega oblastva dolžen naznaniti mu zalogo po množini in vrsti v oblastveno določenem roku. Kdor ima zaloge, ki so drugih, v hrambi, je vrhutega dolžen navesti tistega, ki ima pravico razpolaganja.

2. Politično oblastvo more zaloge vsakčas ogledati in jih dognati na stroške stranke, ako se niso naznanile ali se niso naznanile po resnici.

§ 3.

1. Politično deželno oblastvo je pooblaščen, z občimi razglasi zaukazati od primera do primera ali redno ponavljajoče se popisovanje zalog potrebnih reči za svoj upravni okoliš ali za njega posamezne dele.

2. Pri tem se more popisovanje zalog v razglasu omejiti na tiste kategorije pojasnilu zavezanih oseb, pri katerih je domnevati večje zaloge. Za tako omejitev se morejo ob objavi razglasa pooblastiti tudi politična okrajna oblastva.

§ 4.

Kdor navedb, ki se zahtevajo od njega, ne poda v stavljenem roku, se brani odgovarjati na stavljen vprašanja ali nepravilno odgovarjanja, tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen.

Zatajevanje zalog.

§ 5.

1. Kdor proti dolžnosti dajati pojasnila, ki mu je naložena, nalašč zatajuje oblastvu zaloge potrebnih reči, ki so v njegovi posesti ali v njegovi hrambi, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od štirinajst dni do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do pettisoč kron.

2. Kdor se zakrivi navedenega dejanja gledé zalog, kojih vrednost presega petsto kron, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do sto tisoč kron.

3. Istim kaznim zapadejo osebe, ki ravna jo namestujé tiste, ki so dolžni dajati pojasnila, in se zakrivijo takega zatajevanja.

Zahtevanje potrebnih reči; obratni predpisi.

§ 6.

1. Trgovinski minister in — kolikor pridejo v poštev živila in krmila — minister, kateremu

je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, more zahtevati zaloge potrebnih reči od njihovih posestnikov — zaloge v zasebnih gospodarstvih pa le tedaj, ako so nerazmerno velike — in posestnikom naložiti dolžnost dobavljanja. V neodloživih primerih more zahtevati zaloge politično deželno oblastvo in z njegovim pooblastilom politično okrajno oblastvo.

2. Ako je treba, se je pred odločbo sporazumeti z vojaško upravo po najkrajšem potu.

3. Politična deželna in okrajna oblastva morejo ukreniti že pred odločbo, da se zagotovi blago.

4. Tistim, katerim v prid se zahteva, more oblastvo, ki odredi zahtevo, predpisati cene za nadaljnje prodajanje.

§ 7.

1. Odškodnino za zahtevano blago naj določi, ako ni dogovora z lepa, privzemši tiste, za katere se zahtevajo zaloge, in ako mogoče, posestnike zalog, sodišče v nespornem postopanju, eventualno zaslišavši pristojno preskuševališče cen (§ 26).

2. Ako je določena za blago najvišja cena, ne sme odškodnina presegati te cene; sicer je odškodnino določiti po primerni ceni. Kolikor je nakupna cena blaga s poprekupčevanjem ali drugimi mahinacijami dosegla čezmerno višino, se ni ozirati na to preveliko mero, kadar se določa odškodnina.

3. Za odločbo je pristojno okrajno sodišče, v čigar okolišu je zahtevano blago. Odločba se more izpodbijati z rekurzom v osmih dneh. Zoper odločbo druge stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček.

§ 8.

1. Dolžnost dobave se ne odlaga s sodnim postopanjem (§ 7).

2. Ako se ne dogovori kaj drugega, je plačati ceno v gotovini pred izročitvijo ali zavarovati plačilo, ki ga je dati v štirinajstih dneh od dneva izročitve. Ako cena še ni določena pred izročitvijo, določi začasno zahtevajoče oblastvo (§ 6) višino varščine, ki jo je dati.

§ 9.

1. Da se zagotovi preskrbovanje prebivalstva s potrebnimi rečmi, more trgovinski minister in — kolikor pridejo v poštev živila in krmila — minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi — v važnih primerih v porazumu z udeleženi ministri —

a) take reči dejati pod zaporo z učinkom, da jih smejo izdelovalci, kupčevalci ali drugi posestniki oddajati porabnikom le na podstavi oblastvenega ukazila ali posebnega oblastvenega dovoljenja;

b) dajati izdelovalcem (pridelovalcem) takih reči ter kupčevalcem in obrtnikom, oziraje se na njihovo storilno sposobnost in njihov gospodarski položaj, predpise gledé obrata, oddaje, pridobitve, cen, knjigovodstva in imetja zalog, zlasti njihovega dopustnega obsega;

c) primorati z istimi pogoji izdelovalce (pridelovalce) takih reči, da nadaljujejo izdelovanje (pridelovanje);

d) primerati izdelovalce (pridelovalce) potrebnih reči, ako se branijo nadaljevati izdelovanje (pridelovanje) ali ako se zaradi gospodarskega položaja ne more izdati naročilo po b), da za plačilo začasno prepustijo državi ali mestom, ki jih oznameni država, svoje obratne in industrijske naprave; plačilo določi pri tem oblastvo, ki je izdalo naročilo;

e) pooblaščati občine ali občekoristne naprave, da vstopijo v obstoječe pogodbe o dobavljanju takih reči, in v ta namen nalagati izdelovalcem (pridelovalcem) ter kupčevalcem in obrtnikom dolžnost, da dajejo pojasnila o obstoječih dobavnih pogodbah;

f) izročati občinam ali občekoristnim napravam ali enemu ali več izdelovalcem (pridelovalcem), kupčevalcem ali obrtnikom izključno preskrbovanje posameznih zavodov, krajev ali okolišev s takimi rečmi ter pri tem ukrepati določila o obratu, zlasti o nadaljnji prodaji in o cenah;

g) izdajati predpise za uravnavo porabe.

Trgovinski minister, oziroma minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi more — v važnih primerih v porazumu z udeleženi ministri — pooblastiti politična deželna oblastva ali jim zaukazati, da izdajo odredbe sprednje vrste.

§ 10.

1. Skupljanje živil in krmil, da bi se zopet prodajala, in trgovanje s temi rečmi je od 1. dne julija 1917. l. naprej dovoljeno le tistemu, kateremu se je izza časa, ko je dobil ta cesarski ukaz moč, podelilo za to posebno dovoljenje političnega okrajnega oblastva. Okrajno oblastvo podeljuje dovoljenje po svobodnem preudarku, podeljevati ga more tudi s pogoji ali omejitvami ali ga docela odreči. Politično deželno oblastvo more vsak čas preklicati dovoljenje.

2. Trgovinski minister more predpisati, da se smejo tudi druge potrebne reči skupljovati z namenom, da bi se zopet prodajale, in da se sme s temi potrebnimi rečmi trgovati le na podstavi posebnega dovoljenja.

3. Sprednja določila ne veljajo:

- a) za oblastva in druga mesta, katerim se je uradno izročilo nabavljanje in razdeljevanje potrebnih reči;
- b) za prodajanje reči, ki jih je izdelal (pridelal) izdelovalec (pridelovalec), po njem samem in za prodajanje malih kupčevalcev porabnikom, ako tega ne predpiše glede posameznega blaga posebej trgovinski minister ali, kolikor pridejo v poštev živila in krmila, minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi.

4. Med tem, ko dobi ta cesarski ukaz moč in 1. dnem julija 1917. l. ima politično deželno oblastvo v okviru sprednjih predpisov pravico prepovedati trgovanje s potrebnimi rečmi osebam ali podjetjem, ki so ravnala proti oblastvenim predpisom ali niso ustregla oblastvenim naročilom ali zoper kojih poslovanje se sicer pojavijo pomisleki — zlasti sum poprekupčevanja.

§ 11.

Kdor ravna zoper določila §§ 6, 9 ali 10, oziroma odredbe, ukrenjene na njihovi podstavi, tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo da desetisoč kron ali z zaporom do šest mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen.

Premišljeno kršenje dobavne dolžnosti.

§ 12.

1. Kdor namenoma krši dolžnost izdelati (pridelati) ali dobaviti potrebne reči, ki je osno-

vana v oblastvenem naročilu izdanem na podstavi §§ 6 ali 9;

2. poddobavitelj, posredovalec ali uslužbenec ob takem izdelovanju ali dobavljanju, ki namenoma s kršenjem svojih dolžnosti spravlja dajatev v nevarnost ali jo prepreči,

se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do enega leta, ako je bilo vsled dejanja večje število oseb v nevarnosti gledé preskrbe s potrebno rečjo. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do stotisoč kron.

§ 13.

1. Kdor namenoma krši dolžnost osnovano v pogodbi z javnim oblastvom, dobavljati potrebne reči;

2. poddobavitelj, posredovalec ali uslužbenec ob taki dobavi, ki nalašč s kršenjem svojih dolžnosti spravlja dajatev v nevarnost ali jo prepreči,

se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do stotisoč kron.

Poočitovanje cen.

§ 14.

1. Kdor ima obrtoma ali na trgu živila na prodaj ali jih prodaja, mora v svojem trgovinskem prostoru, ki je dostopen odjemalcem, na svoji prodajni stojnici ali tržnici na razločno vidnem mestu in z dobro čitljivimi pismenkami poočititi cene za posamezna živila po njih vrsti in z ozirom na njihovo kakovost in količino.

2. Politično okrajno oblastvo more tudi gledé drugih potrebnih reči zaukazati, da se poočitijo cene na blagu samem ali sicer na pripraven način.

3. Na potrebnih rečeh, ki so izložene v izločbah, je vsekakor poočititi cene.

4. Politično deželno oblastvo more zaukazati, da se poleg cene poočitijo tudi druge za določitev vrednosti blaga važne okolnosti.

5. Ako se prodaja blago po teži, morajo prodajalci dopuščati brezplačno rabo svojih tehtnic, da more kupec še enkrat tehtati prodane reči.

6. Kdor ravna zoper katerega teh predpisov, tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

Tržni promet.**§ 15.**

1. Politično deželno oblastvo in z njegovim pooblaščenjem politično okrajno oblastvo more v interesu preskrbovanja prebivalstva izpremeniti ali dopolniti tržne rede, izvzemši tarifo tržnih pristojbin.

2. Občina tržnega kraja mora, oziraje se na morda obstoječe najvišje cene ali cene, po katerih se je ravnati (§§ 27, št. 1 c in 33, št. 1), po svojih organih praviloma pred začetkom trga (semnja) določiti za dobo trga dopustne prodajne cene za živila tako za trgovino na debelo kakor tudi za trgovino na drobno, jih razglasiti na trgu in skrbeti zato, da se ljudje držé teh cen, s primernimi naredbami, ako treba, tudi s takojšnjo odpravo s trga.

§ 16.

1. Kdor koga odvráča, naj ne gre na trg s potrebnimi rečmi, da se spravi, manj stvari na trg;

2. kupčevalec, ki odkupi komu na potu na trg potrebne reči, ki jih spravlja na trg;

3. kdor proda ali kupi na trg prinesene potrebne reči pred pričetkom uradno določene tržne ure;

4. kdor preseže za tržni promet za dopustne proglašene prodajne cene,

tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ob obtežljivih okoliščinah pa z denarno kaznijo do desettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen. Krivec se more tudi za vedno ali za določen čas izključiti od trga.

Najvišje cene.**§ 17.**

1. Trgovinski minister in — kolikor pridejo v poštev živila in krmila — minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, sta pooblaščená v porazumu z udeleženi ministri ustanoviti najvišje cene za potrebne reči.

2. Preden se ustanovi najvišja cena, je pozvali osrednjo komisijo za presojanje cen (§ 32),

da poda svoje mnenje. Za to je določiti primeren rok. Ako se komisija ne drži tega roka, se more ustanoviti najvišja cena, ne da bilo treba dalje čakati.

3. Prej imenovana ministra moreta pooblastiti politična oblastva, da ustanové najvišje cene. Kolikor ne nasprotuje nujnost, morajo politična oblastva poprej pozvati presojevalnice cen svojega upravnega okoliša, da podajo mnenja. Predpise št. 2 je uporabljati zmislu primerno.

§ 18.

Določuje najvišje cene (maksimalne tarife) za prodajanje reči na drobno, ki spadajo med najpotrebnejše potrebščine vsakdanjega živeža, more politično deželno oblastvo opustiti postopanje, določeno v § 51, odstavek 3, obrtnega reda. Za popraševanje presojevalnic cen veljajo predpisi št. 3, § 17.

§ 19.

1. Kdor terja za potrebne reči višjo ceno nego za te predmete po §§ 17 ali 18 ali že s posebnim ministrstvenim ukazom ali na podstavi takega ukaza ustanovljeno najvišjo ceno, jo dá sebi ali komu drugemu dati ali obljubiti, tega kaznuje politično oblastvo z zaporom od enega tedna do šest mesecev, kolikor dejanje ne spada pod strožjo kazen. Poleg kazni na svobodi se more naložiti denarna kazen do desettisoč kron.

2. Istim kaznim zapadejo osebe, ki se zakrivijo enega pod št. 1 navedenih dejanj z ozirom na prodajne cene, ki jih je določilo ali odobrilo in javno razglasilo državno osrednje oblastvo ali se je to zgodilo z njegovim odobrenjem.

Draženje.**§ 20.**

1. Kdor terja za potrebne reči, izrabljaje izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje, očitno čezmerne cene, jih dá sebi ali komu drugemu dati ali obljubiti, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od štirinajst dni do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

2. Storilec se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do dveh let:

a) ako je bil že enkrat obsojen zaradi draženja;

- b) ako krivični dobiček, ki se je dosegel ali bi se naj dosegel s kaznivim dejanjem, presega dvetisoč kron.

Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvestotisoč kron.

3. Storilec se kaznuje zaradi hudodelstva s hudo ječo od šest mesecev do treh let, ako se je z dejanjem posebno hudo škodovalo javnim interesom. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do petstotisoč kron.

4. Presojaje vprašanje, ali je bila cena očitno čezmerna, se je ozirati na vse imovinske koristi, ki jih je terjal storilec poleg cene, da bi prikril čezmerno ceno, ali jih je dal dati ali obljubiti sebi ali komu drugemu.

5. V primeru obsodbe je izjaviti, da je kupčija nična, ali je le znižati ceno na primerno mero, kakor si izbere oškodovanec. Obsojenec mora v vsakem primeru dati oškodovancu popolno zadoščenje.

§ 21.

1. Kdor ob nakupovanju potrebne reči, ki jo hoče prodati naprej, s ponudbo prekaša ceno, ki jo zahteva prodajalec, ali če se ne zahteva določena cena, uradno ustanovljeno ceno, ako pa ni take cene, dotlej običajno ceno, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od štirinajst dni do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

2. Storilec se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do dveh let:

- a) ako je bil že enkrat obsojen zaradi draženja;
b) ako je storil dejanje v velikem obsegu.

Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvestotisoč kron.

3. Uradno ustanovljene cene so v § 19 navedene cene in na trgih za dopustne proglašene prodajne cene (§ 15).

§ 22.

1. Kdor se z drugimi dogovori, da bode za potrebne reči, izrabljaje izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje, terjal očitno čezmerne

cene, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do dveh let. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvestotisoč kron.

2. Storilec se kaznuje zaradi hudodelstva s hudo ječo od šest mesecev do treh let, ako se je z dejanjem posebno hudo škodovalo javnim interesom. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do petstotisoč kron.

§ 23.

1. Kdor naredi živila neporabna za užitek ljudem ali pusti, da se izpridijo, da bi jih uporabil z večjim dobičkom;

2. kdor potrebne reči poškoduje, uniči ali naredi, da so brez vrednosti, da bi zmanjšal ponudbo takih reči;

3. kdor pokupi potrebne reči ali omeji njih izdelovanje ali trgovino — zlasti s kupičenjem — da bi zvišal cene;

4. kdor poprekupčuje potrebne reči ali se spušča v druge mahinacije, ki so pripravne, da zvišajo ceno potrebnih reči,

se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do dveh let. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvestotisoč kron.

5. Storilec se kaznuje zaradi hudodelstva s hudo ječo od šest mesecev do treh let, ako se je z dejanjem posebno hudo škodovalo javnim interesom. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do petstotisoč kron.

Napačne navedbe v opravičnih papirjih.

§ 24.

1. Kdor namenoma v računih, sklepnih pismih, spremnih papirjih blaga ali v sličnih opravičnih papirjih ali v poslovnih knjigah napačno ali nepopolno navede ceno potrebne reči ali za določitev njene cene važne okolnosti, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od štirinajst dni do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

2. Storilec se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od dveh mesecev do dveh let, ako je storil dejanje v velikem obsegu.

Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvestotisoč kron.

Kršenje dolžnosti odkritosti v oglasih.

§ 25.

1. Kdor povzroči ali objavi v tiskovini oglas, v katerem ponuja kdo potrebne reči brez navedbe svojega imena in svojega stanovanja (firme in njenega zavoda) ali pozivlja, naj se ponudijo take reči;

2. kdor navaja v oglasu, ki se objavi v tiskovini in ki se tiče kupa ali prodaje potrebnih reči ali posredovanja takih kupčij, podatke, ki so pripravi vzbuditi zmoto o osebi ali o kupčijskih razmerah tistega, ki ponuja blago ali pozivlja k ponudbi, o množini zalog, ki so mu na razpolaganje, ali o drugih važnih okoliščinah,

tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od štirinajst dni do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

3. Po tiskovnem zakonu odgovorne osebe niso dolžne preskušati take oglase glede njihove resničnosti.

Presojevalnice cen.

§ 26.

1. Na sedežu vsakega zbornega sodišča prve stopnje se ustanovi vsaj ena presojevalnica cen. Sestavljena je iz predsednika in enega ali več namestnikov ter iz dvanajst udov.

Predsednike, njihove namestnike in ude presojevalnic cen postavlja politično deželno oblastvo. Enako se tudi odstavljajo.

2. Za predsednika, za njegove namestnike in za ude presojevalnic cen se smejo postavljati le take osebe, ki imajo gospodarske izkušnje in od katerih se more pričakovati objektivno presojanje vprašanj, ki se jim predložijo, da izrečejo svoje mnenje.

3. Predsednika je vzeti, ako je mogoče, izmed aktivnih ali vpokojenih javnih funkcionarjev.

Trije udje se postavijo, ko se je izprosilo mnenje trgovinske in obrtne zbornice. Vsaj eden

teh udov mora pripadati trgovini. Izbiraje ostale ude, se je ozirati na produkcijske stroke, ki prevladujejo v okolišu trgovinske in obrtne zbornice.

Trije udje se postavijo, ko se je izprosilo mnenje kmetijske glavne korporacije.

Šest udov je postaviti izmed konsumentov. Poprej je pozvati v okolišu presojevalnice cen obstoječe organizacije konsumentov, naj stavijo predloge. Ako se v okolišu presojevalnice cen obratuje industrija ali rudarstvo v večjem obsegu, morata biti med udi, postavljenimi izmed konsumentov, dva zaupnika delavstva.

§ 27.

1. Presojevalnice cen morajo izpolnjevati naslednje naloge:

- a) One izrekajo mnenja, ki jih zahtevajo pravosodna oblastva po §§ 7 in 50.
- b) Tudi v drugih primerih morajo dajati državnim oblastvom pojasnila o razmerah cen in izrekati mnenja.
- c) V svojem okolišu morejo določati cene za potrebne reči, po katerih se je treba ravnati. Cene, po katerih se je treba ravnati, je naznaniti političnemu deželnemu oblastvu. Ako ne vgovarja v osmih dneh, je objaviti te cene, nadalje jih spočeti osrednji komisiji za presojanje cen (§ 32) in sosednjim krajnim presojevalnicam cen ter političnim okrajnim oblastvom okoliša in političnemu deželnemu oblastvu. Trgovinska in obrtna zbornica ter kmetijska glavna korporacija imata pravico pri presojevalnicah cen svojih okolišev predlagati, da se določijo cene za določene potrebne reči, po katerih se je ravnati.
- d) Podpirati morajo osrednjo komisijo za presojanje cen v njenem delovanju — zlasti ob določanju cen, po katerih se je ravnati — slušati njena ukazila in ji predlagati prepise vseh izrečenih mnenj in važnejših podanih izjav.
- e) Tudi sicer morajo podpirati oblastva pri nadzorovanju prometa s potrebnimi rečmi ter pri zasledovanju prekrškov predpisov, ki uravnavajo ta promet. Predsednik more postaviti za ta namen posebne nadzorne organe. Izbira teh organov potrebuje odobrenja političnega okrajnega oblastva, ki mora zapriseči postavljene organe.

2. Presojevalnice cen imajo pravico medsebojno izmenjavati si poročila o dovozi, za logah in cenah potrebnih reči.

§ 28.

Predsednik mora paziti na to, da se na razpravah presojevalnic za cene nãzori udov, vzetih izmed producentov in kupčevalcev, in udov, vzetih izmed konsumentov, poslušajo enakomerno.

§ 29.

1. Predsednik mora mnenja ali pojasnila sestaviti pismeno po najboljši vednosti in vesti, oziraje se na vse podane izjave in na podstavi lastne presoje stvarnega položaja z navedbo razlogov, naznaniti jih udom presojevalnice za cene in jih potem poslati prosečemu oblastvu.

2. Zoper mnenje, ki ga je sklenil predsednik, ne morejo ugovarjati udje presojevalnice za cene. Toda vsakemu udu je dano na voljo, da poda posebno mnenje, ki ga naj predsednik priloži svojemu mnenju.

3. V mnenjih, ki jih je podajati po §§ 7 in 50, je izjave morda zaslišanih izvedencev in pojasnilnikov (§ 37) navesti z njihovimi imeni. Imena udov presojevalnice za cene, kojih izjave se uporabljajo v mnenju, se ne smejo imenovati.

4. Ako je krajevna presojevalnica cen ali osrednja komisija za presojanje cen (§ 32) postavila za potrebno reč ceno, po kateri se je ravnati, mora presojevalnica cen, ako proglasi v mnenju od te cene razlikujočo se ceno za primerno, navesti razloge, iz katerih je odstopila od cene, po kateri se je ravnati.

§ 30.

Postavlja cene, po katerih se je ravnati, je postopati zmislu primerno po § 29, št. 1 in 2. Izjavo, ki jo je podal ud presojevalnice cen zoper predsednikov sklep, je sporočiti osrednji komisiji za presojanje cen (§ 32) in v § 27, št. 1, c, oznamenjenim oblastvom.

§ 31.

1. Presojevalnice cen so podrejene ministru, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi.

2. Politično deželno oblastvo mora nadzorovati delovanje presojevalnic za cene in za ta namen ukreniti potrebne zaukaze.

3. Ako politično deželno oblastvo gledé cene, po kateri se je ravnati, vgovarja, kakor je določeno v § 27, št. 1 c, mora to z navedbo razlogov nemudoma naznaniti osrednji komisiji za presojanje cen, da ukrene nadaljnje.

4. Politično deželno oblastvo nima vpliva na vsebino mnenj.

Osrednja komisija za presojanje cen.

§ 32.

1. Da svetuje državnim osrednjim oblastvom in jih podpira v vseh vprašanjih, ki se tičejo določanja cen, se ustanavlja pri uradu za prehranjevanje ljudi temu uradu podrejena osrednja komisija za presojanje cen. Sestavljena je iz predsednika in njegovega namestnika ter iz primerne števila udov.

2. Izbiraje te ude se je ozirati na primerno zastopstvo kmetijstva, rudarstva, industrije, obrti, trgovine v njihovih najvažnejših obratnih strokah ter organizacij konsumentov in na posebne razmere posameznih gospodarskih okolišev.

3. Predsednika, njegovega namestnika in ude osrednje komisije za presojanje cen postavi minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, v porazumu z udeleženi ministri. Enako se odstavljajo.

4. Komisiji pripadajo tudi zastopniki udeleženi državnih osrednjih oblastev in udje direktorija urada za prehranjevanje ljudi ter uradniki, ki jih odpošlje ta urad.

§ 33.

Osrednja komisija za presojanje cen ima kakor organ urada za prehranjevanje ljudi naslednje naloge:

1: Popreskušati mora cene, po katerih se je ravnati in ki so jih postavile krajevne presojevalnice cen, delovati na to, da se ohrani pravo razmerje med krajevnimi cenami, po katerih se je ravnati, odstraniti ne primerne take cene in sploh dajati krajevnim presojevalnicam cen v tem oziru

potrebna ukazila. Kjer se ji zdi primerno, more osrednja komisija za presojanje cen sama postaviti cene, po katerih se je ravnati. Te cene je objavljati in jih naznanjati krajevnim presojevalnicam cen.

2. Delovati mora na enakomerno in stalno delovanje krajevnih presojevalnic za cene ob podajanju mnenj in izjav, ki jih morajo oddajati, in v ta namen dajati presojevalnicam cen potrebna navodila.

3. Zbirati mora mnenja in izjave, ki jih predložijo presojevalnice cen v prepisu, jih presojati in, kolikor je to namenu primerno, jih objaviti in zdržema pojasnjevati delovanje presojevalnic za cene.

4. Podpirati mora državna osrednja oblastva, oziroma urad za prehranjevanje ljudi v vseh stvareh, ki se tičejo preskrbovanja prebivalstva s potrebnimi rečmi, in na njih zahtevanje podajati mnenja.

Skupna določila za osrednjo komisijo za presojanje cen in za krajevne presojevalnice cen.

§ 34.

Minister, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, izda v porazumu z udeleženi ministri po en ustav in opravični red za osrednjo komisijo za presojanje cen in za krajevne presojevalnice cen.

§ 35.

1. Predsednik, njegov namestnik in udje osrednje komisije za presojanje cen, ter predsedniki, njih namestniki in udje krajevnih presojevalnic za cene oskrbujejo opravila vlade kakor častno službo; zapriseči jih je za javne uradnike. Prevzetje službe se ne more odkloniti.

2. Potrebne pomožne moči se uradoma odkažejo predsedniku osrednje komisije za presojanje cen in predsednikom krajevnih presojevalnic za cene.

3. Primere, v katerih se daje odškodnina za stroške in izgubo zaslužka, določa ustav.

§ 36.

1. Cene, po katerih se je ravnati, se morejo postavljati le, kolikor za dotične potrebne reči ni

na postavi § 17 ali že s posebnim ministrstvenim ukazom ustanovljene najvišje cene, prodajne cene, ki jo je določilo ali odobrilo državno osrednje oblastvo, ali prevzemne cene, določene za reči, s katerimi gospodari država. Na postavi §§ 22 in 23 zakona z dne 26. decembra 1912. l. (drž. zak. št. 236) o vojnih dajatvah in opravah, ustanovljeni odškodninski postavki pa ne nasprotujejo postavljanju cen, po katerih se je ravnati.

Vrhutega krajevne presojevalnice cen ne smejo določiti cene, po kateri se je ravnati, za nadrobno prodajo potrebne reči, ako je politično deželno oblastvo ustanovilo najvišjo ceno (§ 18).

2. Kadar se postavljajo cene, po katerih se je ravnati, je oziraje se na poprečne potrebne obratne stroške, v katerih je zapopaden primeren delež obče režiije, na poprečen državljanski dobiček in na krajevne razmere, posebno gledati

A. na prevozne stroške,

B. na primerno razmerje cen

a) za sirovino, polufabrikat in končni produkt,

b) za blago, ki ga otuji izdelovalec, veletržec in kupčevalec na drobno,

c) za tisto blago, ki se more porabljeti za zaščanje istih potreb.

§ 37.

1. Osrednja komisija za presojanje cen in krajevne presojevalnice cen imajo pravico zasliševati izvedence in pojasnilnike. Izpoved, ki so jo podali izvedenci, je enaka sodnemu izpričevalu.

Izvedenca je vsekakor zaslišati, ako najmanj trije udje presojevalnice cen zahtevajo zaslišanje.

2. Zaslišanim izvedencem in pojasnilnikom more predsednik poleg morda nastalih potnih stroškov prisoditi odškodnino. Dotični zaukazi se ukrenejo v ustavu.

§ 38.

1. Vsakdo je dolžen slušati pozive, ki jih izdajajo osrednja komisija za presojanje cen in krajevne presojevalnice cen, odgovarjati na stavljena vprašanja in jim dajati zahtevana pojasnila v vseh stvareh, ki se tičejo kroga njihovih dolžnosti.

2. Od te dolžnosti so izvzete le osebe, ki so ali same ali kojih bližnji svojci (§ 152, št. 1. k. p. r.) so z ozirom na predmet vprašanja sumni-kaznivega dejanja, ter v §§ 151 in 152, št. 2, k. p. r., imenovane osebe.

§ 39.

1. Izvedenca in pojasnilnika, ki se branita slušati poziv presojevalnice cen ali izpovedati, kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

2. Pojasnilnika, ki nepravilno odgovarja na vprašanja, ki mu jih je stavila presojevalnica cen, kaznuje politično oblastvo z zaporom od enega tedna do šest mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen. Poleg kazni na svobodi se more naložiti denarna kazen do desettisoč kron.

Nadzorstvo.

§ 40.

1. Vsakdo je dolžen pravilno izkazanim nadzornim organom dajati pojasnila o zalogah, plačanih, terjanih ali ponujenih cenah in o vseh za njih določitev važnih okoliščin. Določilo § 38, št. 2, se uporablja.

2. Pravilno izkazanim nadzornim organom je dovoljevati dostop k opravljenim obratnim prostorom in prostorom za zaloge in dopuščati vpogled v poslovne zapiske. V zasebna stanovanja in njih stranske prostore smejo nadzorni organi vstopati le tedaj, ako se izkažejo s posebnim oblastvenim naročilom.

3. Kdor zabrani nadzornim organom dostop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje poslovne zapiske ali podelitev pojasnil ali kdor daje neresnična pojasnila, tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

Napeljevanje in pripomaganje pri dejanjih, ki jih kaznujejo politična oblastva.

§ 41.

Kdor napelje koga drugega k dejanju, ki ga po tem cesarskem ukazu kaznuje politično oblastvo,

ali kdor sodeluje pri njega izvršitvi, zapade enakim kaznim kakor storilec.

Odmerjanje kazni.

§ 42.

Odmerja denarne kazni; ki jih je nalagati po tem cesarskem ukazu, se je ozirati zlasti na nepravičen dobiček, ki se je morda dosegel ali bi se naj dosegel s kaznivim dejanjem.

Dobo nadomestne kazni za neizterljivo denarno kazen je določiti po krivdi. Presegati ne sme najvišje mere poleg nje zaprejene kazni na svobodi in ne sme nikdar znašati več nego eno leto.

Zapad.

§ 43.

1. Pri kaznovanju — izvzemši kazniva dejanja po §§ 39 in 40 — se more v razsodbi izreči zapad potrebnih reči, na katere se nanaša kaznivo dejanje, vseeno ali so storilčeve ali ne, ali njih izkupila v prid državi.

2. Varnostna oblastva in oblastva, ki so pristojna, da izrečejo zapad, lahko odredijo zasego potrebnih reči ali njih izkupila, da se zagotovi zapad.

3. Ako se potrebne reči ali njih izkupilo ne morejo zasačiti, se more namesto zapada razsoditi na denarno kazen do višine vrednosti potrebnih reči ali njih izkupila. Denarno kazen je izreči v kazenski razsodbi, ako je pa že izrečeni zapad neizvršljiv, v posebnem sklepu. Zoper sklep ima obsojenec, v sodnem postopanju tudi javni tožnik pravico pritožiti se v osmih dneh.

Nadomestna kazen za denarno kazen, zaprejeno poleg kazni na svobodi, in nadomestna kazen za denarno kazen, ki stopi na mesto zapada, smeta skupaj presegati najvišjo mero zaprejene kazni na svobodi le za polovico in ne smeta nikdar znašati več nego osemnajst mesecev.

4. Zapadle potrebne reči ali njih izkupilo naj porabi država za preskrbovanje prebivalstva.

Izguba obrtne pravice.

§ 44.

Pri kaznovanju — izvzemši kazniva dejanja po §§ 39 in 40 — se lahko razsodi tudi na

izgubo obrtne pravice za vedno ali za določen čas, pri realni obrti na prepoved nje izvrševanja na določen čas.

Objavljanje razsodb.

§ 45.

1. Pri obsodbah zaradi pregreška ali hudodelstva draženja oznameni sodišče v razsodbi enega ali več dnevnikov ali tednikov, v katerih je po enkrat objaviti razsodbo na obsojenčeve stroške. Sodišče zaukaže tudi, da se razsodba javno nabije v občinah, kjer krivec stanuje in kjer je storil kaznivo dejanje.

2. Pri obsodbah zaradi prestopka draženja je razsoditi na objavo razsodbe, ako je to v javnem interesu. Poleg ali namesto objave v dnevnikih ali tednikih se more odrediti, da se sodba javno nabije v občinah, navedenih v prvem odstavku.

3. Ako so posebni razlogi za to, je objaviti tudi razloge razsodbe.

4. Tudi politična oblastva morejo ob kaznovanju po § 19 odrediti, da se razsodba objavi na obsojenčeve stroške v dnevnikih ali tednikih in da se javno nabije v občinah, kjer stanuje krivec in kjer je storil kaznivo dejanje.

Pravne posledice obsodbe.

§ 46.

Pravne posledice, ki nastopijo po zakonih z obsodbo zaradi prestopka goljufije, nastopijo tudi ob obsodbi zaradi prestopka ali pregreška draženja.

Postavitev pod policijsko nadzorstvo.

§ 47.

1. V primerih obsodbe zaradi pregreška draženja more politično okrajno oblastvo in v krajih, v katerih je posebno cesarsko policijsko oblastvo, to oblastvo naložiti, da se obsojenec za čas do nastopa kazni in za čas po prestani kazni na svobodi postavi pod policijsko nadzorstvo z učinki, oznamenjenimi v § 9 zakona z dne 10. maja 1873. l. (drž. zak. št. 108), ali mu nakazati določen kraj za bivanje, ki ga ne sme zapustiti brez oblastvenega dovoljenja.

2. Pri obsodbi zaradi hudodelstva draženja je vsekako odrediti eno teh dveh naredb.

3. Brzobjavke, pisma in druge pošiljatve, ki prihajajo po poštnem in telegrafskem zavodu, se smejo izročati tem osebam šele potem, ko je vpogledalo vanje varnostno oblastvo.

To oblastvo more pri osebah, katerim je odkazan kak kraj za bivanje, izvršiti vsakčas lišno in osebno preiskavo.

4. Policijsko nadzorstvo in dolžnost, da ne zapusti določenega kraja, ter s tem združeni, pod št. 3 navedeni posebni učinki prestanejo, čim izgubi ta cesarski ukaz moč. Oblastvo more že prej odpraviti navedbe, ako se ni več bati, da bi obsojenec nadaljeval draženje.

Predpisi o postopku.

§ 48.

Zoper odredbe, ki so jih ukrenila politična oblastva na podstavi določil §§ 2, 3, 6, 8, 9, 14, št. 2 in 3, 15, št. 1, in 18 in zoper odredbe, ki jih je ukrenila občina tržnega kraja na podstavi § 15, št. 2, ni dopusten priziv. Predpostavljenemu političnemu oblastvu pa je pridržano uradoma popreskusiti vse odredbe in, ako treba, izdati potrebna ukazila.

§ 49.

Gledé prestopkov, spadajočih v področje političnih oblastev, se morejo po ministrstvenem ukazu z dne 1. marca 1915. l. (drž. zak. št. 49) izdati kazenske odredbe brez prejšnjega postopanja.

§ 50.

1. V primerih § 20 je, naznanivši stvarni položaj, prositi za mnenje pristojne presojevalnice cen (§ 26) o tem, ali je bila cena, ki jo je terjal storilec, jo dal sebi ali komu drugemu dati ali obljubiti, očitno čezmerna.

Mnenje je izprosi v primerih št. 2 in 3 § 20, še preden se dotičnik obtoži, in sicer, ako se ne vrše sodne poizvedbe, naj stori to državni pravdnik.

Ako se vrše v stvareh prestopka uvodne poizvedbe, mora državni pravdnik ali sodišče

tudi takaj izprosi mnenje, že v teku teh uvodnih poizvedb.

2. Državni pravdnik in sodišče nista dolžna izprosi mnenje, ako je čezmerna cena jasna, ako pozna sodišče mnenje presojevalnice cen že iz mnenj, ki so se podala v drugih kazenskih stvareh, ali ako bi bilo iz drugih vzrokov očitno nepotrebno ali brez namena, da bi se izposilo mnenje.

3. Ako se izprosi mnenje, je določiti presojevalnici cen rok, ki v navadnih primerih ne sme presegati osem dni. Ako se presojevalnica ne drži tega roka, mora državni pravdnik in sodišče brez nadaljnjega čakanja nadaljevati in končati kazensko postopanje.

4. V kolikor so dani pogoji za to, da sodišče za presojanje cen preskusi ceno obuval po ministrstvenem ukazu z dne 9. marca 1917. l. (drž. zak. št. 94), je prositi sodišče za presojanje cen, da odda mnenje. Določila št. 2 in 3 se uporabljajo tudi, kadar se zaprosi tako mnenje.

§ 51.

V primerih tega cesarkega ukaza se more vložiti priziv zoper odločbo sodišča o uporabljanju stranske kazni in zaradi njene izmere ter zaradi izmere nadomestne kazni za neizterljivo denarno kazen, naloženo kakor stransko kazen, neodvisno od pogojev, navedenih v drugem stavku § 283 k. p. r., v prid ali na škodo obtožencu.

Jamstvo imetnikov obratov za denarne kazni.

§ 52.

Za denarno kazen, ki se je naložila zoper uslužbenca, imetnika naročila, zastopnika ali zoper kak drug organ obrata, ker so se prekoračile v § 19 navedene cene, ali zaradi draženja, jamči imetnik obrata, v katerem se je storilo kaznivo dejanje, nerazdelno z obsojencem. Jamstvo se razteza tudi na denarno kazen, ki stopi na mesto zapada.

Z imetniki obratov se ne umevajo le posamezne osebe, temveč tudi družbe (skupnosti oseb) in juristične osebe.

§ 53.

Imetnika obrata je povabiti na razpravo na prvi stopnji; on ima pravico razložiti dejanske okoliščine, ki morejo imeti pomen za presojanje njegovega jamstva, in staviti predloge. Jamstvo je izreči v razsodbi in izrek obrazložiti.

Imetnik obrata more vložiti priziv zoper razsodbo, v kateri se izjavi, da jamči. V sodnem postopanju more vložiti priziv javni obtožitelj, ako se ni izreklo jamstvo. Priglasitev in izvršitev priziva zoper sodno-rasodbo, vložba protizvajanj in nadaljnje postopanje se ravna po predpisih kazenskega pravnega reda o prizivu gledé kazni.

Denarno kazen je izterjati od imetnika obrata po predpisih, ki veljajo za izterjanje denarne kazni od obsojenca.

Zastaranje prestopkov, ki jih kaznujejo politična oblastva.

§ 54.

1. Kazniva dejanja, ki so v tem cesarskem ukazu odkazana političnim oblastvom, da jih kaznujejo, zastarajo v enem letu. Zastaranje se prične s časom, ko se je storilo kaznivo dejanje.

2. Isto velja o kaznivih dejanjih, ki so se odkazala političnim oblastvom v cesarskem ukazu z dne 21. avgusta 1916. l. (drž. zak. št. 261) o preskrbovanju prebivalstva z neobhodno potrebnimi rečmi, da jih kaznujejo, ako še niso zastarana ob pričetku veljavnosti novega prava.

Nekaznivost.

§ 55.

Ako kdo ob prvem popisovanju potrebne reči, ki se vrši na podstavi tega cesarskega ukaza, pravilno napové svoje zaloge, se zoper njega ne sme uvesti kazensko postopanje zaradi dejanja, ki se je storilo pred pričetkom veljavnosti tega cesarskega ukaza in ki ga je kaznovati po zakonitih predpisih o potrebnih rečeh, izdanih v vojnem času, ako se to dejanje razkrije zaradi njegovih pravih napovedi.

Sodelovanje občin.**§ 56.**

Občine so dolžne sodelovati v izvrševanju tega cesarskega ukaza.

Prehodna in sklepna določila.**§ 57.**

Oblasti, ki so podeljene v §§ 3, 6, 9, 10 in 17 političnim deželnim oblastvom, trgovinskemu ministru in ministru, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, gredó, kolikor gre za premog, koks in brikete, ministru za javna dela.

§ 58.

Kolikor imajo zapretila kazni, ki so se izdala na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274), za predmet prekoračenje cen, ki so navedene v § 19, izgube moč. Po pričetku veljavnosti tega cesarskega ukaza storjeno prekoračenje takih cen naj kaznuje politično oblastvo po § 19.

§ 59.

Sodišča ne smejo odložiti nadaljevanja in dovršitve kazenskega postopanja, ker še ni presojevalnice cen, ki bi jo bilo zaprositi za mnenje, ali ker začasno ne deluje.

Z istimi pogoji se morejo ustanavljati najvišje cene (§ 17) tudi, ne da bi se poprašala osrednja komisija za presojanje cen.

§ 60.

Ako se delovanje ali dejanje, ki je bilo kaznivo po cesarskem ukazu z dne 1. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 194), z dne 7. avgusta 1915. l. (drž. zak. št. 228) in z dne 21. avgusta 1916. l. (drž. zak. št. 261) o preskrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi, nadaljuje ali ponavlja po pričetku veljavnosti novega prava, je uporabljati njegove predpise tudi na prej storjena dejanja, četudi je novo pravo strožje.

§ 61.

Kolikor je gledé posameznih potrebnih reči uravnano s posebnimi predpisi popisovanje zalog,

zahtevanje, vodstvo obrata, zlasti dolžnost izdelovanja in dobavljanja, se morejo odredbe te vrste odrediti v bodoče tudi na podstavi §§ 2, 3, 6 do 9, toda le na zaupanje pristojnega ministra.

§ 62.

Vlada je pooblaščená z ukazom izpremeniti ali dopolniti posamezna določila tega cesarskega ukaza — izvemši kazenska določila in predpise o kazenskem postopanju.

Člen II.

Ta cesarski ukaz dobi moč 15. dne aprila 1917. l.

Izvršiti ga je poverjeno vsemu Mojemu ministrstvu.

V Laksenburgu, 24. dne marca 1917. l.

Karol s. r.

Clam-Martinic s. r.	Baernreither s. r.
Georgi s. r.	Forster s. r.
Hussarek s. r.	Trnka s. r.
Spitzmüller s. r.	Bobrzyński s. r.
Handel s. r.	Schenk s. r.
Urban s. r.	Höfer s. r.

132.**Ukaz trgovinskega ministra z dne 24. marca 1917. l.**

o omejitvi porabe rotacijskega tiskarskega papirja časnikov v mescu aprilu 1917. l.

Na podstavi § 3 ministrstvenega ukaza z dne 12. marca 1917. l. (drž. zak. št. 105) zaukazujem tako:

§ 1.

V §§ 1 in 2 razglasa z dne 12. marca 1917. l. (drž. zak. št. 106) za mesec marec odrejene omejitve gledé porabljanja rotacijskega tiskarskega papirja po časnikih naj veljajo enako tudi za mesec april 1917. l.

Izdaja dnevnikov, ki pride na velikonočno nedeljo (8. dan aprila) 1917. l., pa sme iziti,

kolikor je to mogoče v okviru dopustne porabe papirja, v poldrugotni izmeri poprečnega obsega 18. dne marca, 25. dne marca in 1. dne aprila izdanih števil.

§ 2.

Ta razglas dobi moč 1. dne aprila 1917. l.

Urban s. r.

133.

Razglas ministra za javna dela v porazumu z ministrom za bogočastje in nauk in z voditeljem poljedelskega ministrstva z dne 26. marca 1917. l.

o vlaganju prošenj za pravico nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“.

§ 1.

Osebe, ki pridejo v poštev po §§ 3 in 5 cesarskega ukaza z dne 14. marca 1917. l. (drž. zak. št. 130), morajo vlagati prošnje*) za pravico, nazivati se s stanovskim oznamenilom „inženir“, neposrednje v ministrstvu za javna dela.

§ 2.

Prošnjam je prilagati razen domovnice in eventualno krstnega (rojstvenega) lista nastopno navedene priloge**):

*) Prošnje so zavezane kolkovni dolžnosti (2 K za vsako polo).

**) Priloge so zavezane, kolikor niso že kolovane, kolkovni dolžnosti (50 h za vsako polo).

a) Učna in preskusna izpričevala, in sicer v primeru § 3 cesarskega ukaza o glavnih predmetih dotičnega strokovnega oddelka velike šole tehniške smeri in o dovršitvi tega strokovnega oddelka, v primeru § 5 o dovršitvi zavodov, ki pridejo v poštev, oziroma zrelostno izpričevalo;

b) dokaze praktičnega delovanja.

Oznamenjene priloge je naštevati v prošnjah v kronološkem redu; pri tem je vrhutega za presojanje primera bistvene podatke vsake priloge izrečno navesti v prošnjah samih.

§ 3.

Prošnje, ki ne ustrezajo določilom § 2 tega razglaša, se zavračajo brez meritorne preskušnje.

§ 4.

Na prošnje, ki jih je po § 4 cesarskega ukaza z dne 14. marca 1917. l. (drž. zak. št. 130) vlagati ali neposrednje v ministrstvu za javna dela ali v ministrstvu za bogočastje in nauk, je zmislu primerno uporabljati določila §§ 2 in 3 tega razglaša.

§ 5.

Ta razglas dobi takoj moč.

Clam-Martinic s. r.

Hussarek s. r.

Trnka s. r.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru,

izhaja v založbi c. kr. dvorne in državne tiskarne na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24, tudi v letu 1917. v nemškem, češkem, italijanskem, hrvaškem, poljskem, rumunskem, maloruskem in slovenskem jeziku.

Naročnina za celi letnik 1917 državnega zakonika v vsaki teh osmih izdaj znaša za en izvod — bodisi, da se hodi ponj ali da se ta izvod pošilja poštine prosto — 8 K.

Naročevati je treba v založbi c. kr. dvorne in državne tiskarne na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24, kjer se dobivajo tudi posamezni letniki in posamezni kosi državnega zakonika.

Ker se državni zakonik naročnikom oddaja, oziroma pošilja le, če se je plačala prej letna naročnina zanj, je ob enem z naročbo plačati tudi zanjo pripadajoči znesek; da se more hitro in brez pritožb vročevati po c. kr. pošti, je poleg natančnega naslova stanovanja povedati tudi dotični poštni dostavni okraj.

Posamezni letniki nemške izdaje se dobivajo:

Letnik 1849. za .	4 K 20 h	Letnik 1866. za .	4 K 40 h	Letnik 1883. za .	5 K — h	Letnik 1900. za .	7 K — h
1850. " .	10 " 50 "	1867. " .	4 " — "	1884. " .	5 " — "	1901. " .	6 " — "
1851. " .	2 " 60 "	1868. " .	4 " — "	1885. " .	3 " 60 "	1902. " .	7 " 50 "
1852. " .	5 " 20 "	1869. " .	6 " — "	1886. " .	4 " 60 "	1903. " .	9 " — "
1853. " .	6 " 30 "	1870. " .	2 " 80 "	1887. " .	5 " — "	1904. " .	5 " — "
1854. " .	8 " 40 "	1871. " .	4 " — "	1888. " .	8 " 40 "	1905. " .	6 " — "
1855. " .	4 " 70 "	1872. " .	6 " 40 "	1889. " .	6 " — "	1906. " .	12 " — "
1856. " .	4 " 90 "	1873. " .	6 " 60 "	1890. " .	5 " 40 "	1907. " .	13 " — "
1857. " .	5 " 70 "	1874. " .	4 " 60 "	1891. " .	6 " — "	1908. " .	9 " — "
1858. " .	4 " 80 "	1875. " .	4 " — "	1892. " .	10 " — "	1909. " .	8 " 50 "
1859. " .	4 " — "	1876. " .	3 " — "	1893. " .	6 " — "	1910. " .	8 " 40 "
1860. " .	3 " 40 "	1877. " .	2 " — "	1894. " .	6 " — "	1911. " .	7 " — "
1861. " .	3 " — "	1878. " .	4 " 60 "	1895. " .	7 " — "	1912. " .	12 " 50 "
1862. " .	2 " 80 "	1879. " .	4 " 60 "	1896. " .	7 " — "	1913. " .	9 " 50 "
1863. " .	2 " 80 "	1880. " .	4 " 40 "	1897. " .	15 " — "	1914. " .	15 " — "
1864. " .	2 " 80 "	1881. " .	4 " 40 "	1898. " .	6 " — "	1915. " .	11 " 70 "
1865. " .	4 " — "	1882. " .	6 " — "	1899. " .	10 " — "	1916. " .	12 " 70 "

Posamezni letniki v drugih sedmerih jezikih počenši z l. 1870. se dobivajo po istih cenah kakor nemška izdaja.

Ako se naroči vsaj 10, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, se dovoli 20% popusta, ako se naroči vsaj 25, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, 25% popusta, in ako se naroči vsaj 35, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, 30% popusta.

NB. Tisti kosi državnega zakonika nemške izdaje, ki naročniku sploh niso došli ali pa so mu došli nedostatni, naj se reklamirajo najdalje v štirih tednih potem, ko so izšli, kosi nenemških izdaj pa najdalje v šestih tednih po izdaji kazal in naslovnega lista k posameznim izdajam naravnost v c. kr. dvorni in državni tiskarni na Dunaju, III. okraj, Rennweg št. 16.

Kadar poteče ta rok, se bodo kosi državnega zakonika izročevali brez izjeme le proti plačilu prodajne cene ($\frac{1}{4}$ pole = 2 strani po 2 h).

Ker so v nemški izdaji vsi letniki od l. 1849. naprej in v izdajah ostalih sedmerih jezikov vsi letniki od leta 1870. naprej popoluoma popolnjeni, se dobiva ne samó vsak posamezni letnik za zgoraj omenjeno prodajno ceno, ampak tudi vsak posamezni kos vseh teh letnikov za prodajno ceno ($\frac{1}{4}$ pole = 2 strani po 2 h) iz zaloge c. kr. dvorne in državne tiskarne na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24; s tem je vsakemu moči dopolniti nedostatne (pomanjkljive) letnike ter si liste urediti po tvarinah.